

EĞİTİM FAKÜLTESİ SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRETİM KURAM, STRATEJİ YÖNTEM VE TEKNİKLERİNİN FARKINDA OLMA VE KULLANMA DÜZEYLERİ

Yrd. Doç. Dr. Bayram ÖZER

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ozer.bayram@gmail.com

Özet

Bu araştırmada Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin öğretim yöntemlerinin farkında olma ve kullanma düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla çalışma 2008–2009 öğretim yılı bahar döneminde Mustafa Kemal Fırat ve Cumhuriyet Üniversitelerinin Eğitim Fakültelerinde okumakta olan 381 son sınıf öğrencisi ile yürütülmüştür. Verileri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen anket örnekleme bulunan öğrencilere uygulanmış ve elde edilen veriler analiz edilmiştir. Ankette 35 tane sıkça kullanılan ve kaynaklarda yaygın olarak geçen öğretim yöntem ve tekniğinin sorulduğu üçlü likert türünde soru bulunmaktadır.

Çalışmada eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin özellikle aktif eğitim ve yapılandırıcı öğrenme yaklaşımlarının uygulanması için oldukça önemli olan ve ankette sorulan öğretim yöntem ve tekniklerinin büyük çoğunluğunu bildikleri ancak daha çok anlatım ve soru cevap gibi yöntemlerin kullanımını tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Yöntemleri, Öğretmen Adayları, Yöntem ve Teknikler.

FACULTY OF EDUCATION STUDENTS TEACHING OF THEORIES, METHODS AND STRATEGIES TO BE AWARE OF THE USE OF LEVEL

Abstract

In this research, Education Faculty last year students' awareness and using levels of teaching methods were tried to be determined. For this purpose, in the second term of the academic year 2008-2009 the research was carried out with a total of 381 final year students studying in Faculties of Education in Mustafa Kemal University, Fırat University and Cumhuriyet University. To gather data a questionnaire was developed by the researcher that applied on students in the sample and the obtained data was analyzed. In the questionnaire 35 triple Likert- type questions are set which are widely used and often asked on sources about the teaching methods and techniques.

In the study it is emerged that education faculty last year students know most of teaching methods and techniques asked in the questionnaire which are particularly very important for the implementation of active training and constructivist approaches, but rather they prefer the use of methods such as lecture and question and answer.

Key Words: Teaching Methods, Preservice Teachers, Methods and Techniques.

Giriş

Günümüzde gelişen teknolojiler ve değişen sosyal hayatın insanlarda gerekli kıldığı kişisel yeterlikler, eğitim sisteminde programların yeniden gözden geçirilmesi ve değişime ayak uydurmaları noktasında bir itici güç olmuştur. Buna bağlı olarak ilköğretimden başlamak üzere eğitim sisteminde başlanan yeniden yapılanma eğitim politikalarının ve dolayısıyla programların değişmesiyle neticelenmiştir. 2004 yılında ülke genelinde ilköğretim okullarında uygulanmaya başlanılan ve ilerleyen yıllarda ortaöğretime de yaygınlaştırmak üzere çalışmalarının başlatıldığı yeni ilköğretim programı, öncekine göre oldukça farklı uygulamalar getirmektedir. Bu uygulamalar ise çoğunlukla güncel eğitim felsefeleri ve eğitim teknolojilerinden yararlanılarak seçilmiş ve hazırlanmıştır. Yeni ilköğretim programında daha çok öğrenciyi merkeze alan, öğrenme sorumluluğunu öğrenciye yükleyen ve bütün süreç boyunca onların aktif olmasını gerekli kılacak yöntem ve teknikler yer almaktadır.

Her ne kadar yeni ilköğretim programı ile ilgili eksik ve yanlış uygulamalar olsa da, ya da programda çok iyi uygulamalar olmasına rağmen uygulayıcılar olarak öğretmenler bu programa alışkın olmadıklarından dolayı eksik uygulamalar da, günümüzde işbaşında olan öğretmenlerin öğretimde kullanılan yeni yöntem ve teknikler konusunda yetersiz oldukları ve bilgilendirmeye ihtiyaç duydukları bilinmektedir. Ayrıca ilerde öğretmen olacak olan eğitim fakülteleri son sınıf öğrencilerinin bu konuda ne kadar yeterli oldukları ise, çelişkili bir konudur. Bu sebeple, eğitim fakülteleri son sınıf öğrencilerinin öğretim yöntem ve teknikleri içerisinden hangilerini ne derecede bildiklerini ve bunların içerisinden hangilerini kullanılmaya değer bulduklarını belirlemeye yönelik olan bu araştırmayla, ilgili alandaki boşluğun giderilmesi amaçlanmaktadır. Çünkü alan yazında, eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin öğretim yöntem ve tekniklerini bilme ve farkında olma düzeyleri konusunda bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Psikolojinin temel konularından birisi nasıl öğreniriz? Sorusudur. Bu doğrultuda yıllardır süregelen çalışmalar gerçek sınıf atmosferinde öğrencilere nasıl öğretilmesi gerektiği konusunda çok çeşitli ipuçları ve yorumlar getirmektedir. Bu çalışmaların sonuçlarından yararlanarak öğretimini yönlendiren bir öğretmen öğrencisinin öğrenimini kolaylaştırır (Küçükahmet, 2001. 25). Çünkü her insan diğerinden farklıdır ve yaşama farklı bakar. Ayrıca herkes için gerçeğe ulaşmada, bilgi edinmede genel geçer bir yol, yöntem ve teknik de yoktur. Her insan farklı yollar, yöntemler, stratejiler, teknikler ve taktikler kullanarak farklı bilgiler elde edebilir. Bu gerçek ve doğruyu yok saymak anlamına gelmez; tersine gerçek ve doğru vardır ve onlara her kişi geçirdiği yaşantılara bakıp ulaşabilir (Sönmez, 2007, 146). Bir başka deyişle her insanın gerçeğe ulaşma ya da bilgiye ulaşmada kullandığı yol ve yöntemler farklıdır ve bu farklılık çoğunlukla onun önceki yaşantılarıyla ilgilidir.

Bu yüzden eğitim-öğretim işi sırasında her zaman aynı yöntem ve teknikleri kullanan, gelişmeler karşısında duyarsız olan ve özellikle son zamanların popüler

konularından olan öğrenci merkezli öğretim yöntemleri konusunda yetersiz olan öğretmenler, bir şekilde kendilerini geliştirmeli ve yeni öğretim yöntem ve teknikleri konusunda bilgilenmelidirler. Aksi takdirde, öğrencilerinin yeterli düzeyde öğrenmeleri için sorumluluğunu yerine getirmemiş olacaktır. Çünkü bir öğretmenin görevi her zaman diğerlerine öğretmek veya öğrenmelerine yardımcı olmaktır (Philips ve Soltis, 2005, 1).

Günümüzde meslekler çok kısa zaman aralıklarında değişime uğramakta, bu yüzden de mesleklerle ilgili insan kaynağının temin edilmesi zorlaşmaktadır. Bunun sebebi ise, küreselleşmenin etkisini yoğun olarak hissettirmesi ile bilim ve teknolojideki hızlı değişim sonucunda beden gücüne dayanan mesleklerin önemini kaybederek, beyin gücüne dayanan yeni mesleklerin ortaya çıkması olarak düşünülebilir. Bu mesleklerin bireylerde bulunmasını gerekli kıldığı özellikler arasında ise, bilgiyi kullanabilmek, iletişim, düşünme becerisi, analitik düşünme ve sentez yapabilme becerisi ön plana çıkmaktadır. Bu yetenekler sayesinde ihtiyacı olan bilgiyi kolayca bulabilen, elde ettiği verileri bilgiye dönüştürebilen ve yeni teknolojilere kolayca adapte olabilen bireyler, mesleklerini daha iyi icra edebileceklerdir (Semerci, 1999, 1).

“Geleneksel eğitim sisteminde öğrenci, daha çok alıcı rolündedir ve öğretmenin aktardıklarını öğrenmekle sorumludur. Öğretmenin aktardığı bilgi doğru olarak kabul edilir, öğrencilerin bunu eleştirmek veya tartışmak gibi bir şansı genellikle yoktur. Aktarılan bilgilerin doğruluğunu araştırmak ise çoğunlukla gereksiz bir uğraş olarak değerlendirilir. Bilgilerin sunumunda öğrencilerin akıl yürütmelerine gerek kalmaz, genel olarak bilgiler öğretmen tarafından öğrencilerin en kolay şekilde ezberleyeceği forma dönüştürülmüş ve kodlanmıştır. Sınıf içerisindeki düzen konusunda ise yine söz öğretmene aittir. Öğretmen bir otoritedir, alanında söz sahibidir ve bir öğrencinin onun bilgisine yeni bir şey katması mümkün değildir” (Kökdemir, 2003. 3-5). Bu şekilde bir uygulama düşünüldüğü zaman aslında doğuştan öğrenme kabiliyetine sahip olan öğrenciler öğrenme sürecinin dışına itilmiş olmaktadır. Dolayısıyla öğrenme süreci diğer yetişkinler tarafından yapay olarak bozulmaya uğratılan tek varlık insan olarak karşımıza çıkmaktadır (Titiz, 1999. 12).

Geleneksel eğitim sistemlerindeki öğrenciler bu türlü uygulamalar ve kültürel yapının da dayattığı bir takım benzer uygulamalar yüzünden, ihtiyaçları kendi dışında karşılanmaya alıştıran bireyler haline getirilmektedir. Bu süreç sonunda ise, en önemli ihtiyaçlarından birisi olan öğrenme ihtiyaçlarını, içinde buldukları ortamın izin verdiği en etkin yöntemle öğrenebilme yeteneklerini kaybetmektedirler. Sonuç olarak öğrenciler pasif duruma itilip, öğretmenlerin işini yapabilmesi sistemin birinci amacı haline gelmektedir (Titiz, 1999. 103-117). Gerçekte insanın sahip olduğu öğrenme yeteneği ne kadar fazla olursa olsun, onu şekillendiren çevre, her zaman onun yerine yapması gerekenleri başkasının yaptığı bir şekilde düzenlenmiş ise, artık öğrenme makinesi yerine bilgi deposu gibi

algılanmaya başlanır. Sonuç olarak depoya devamlı olarak bir şeyler yükleyen bireyler yükledikleri bilgileri kullanamaz duruma gelmektedir.

Aslında öğrencilerin büyüme ve gelişmesi tüm öğretmenlerin büyük bir içtenlikle katıldıkları ortak amaçtır. Ancak birçok öğretmen tarafından kullanılan ve okul yönetimi tarafından da çok önem verilmeyen öğretim yöntemleri, temelde, öğrencilerin kaçınılmaz bir biçimde bağımlı, gelişmemiş ve çocuksu kalmalarını sağlamaktan öte bir işe yaramaz. Öğretmenler ve yöneticiler, her yaştaki öğrencide sorumluluk duygusunun gelişmesini sağlayacak yerde, aşırı bir denetimle, onlara güvenilemeyeceği ve hiçbir zaman sorumluluk alamayacakları duygusu yaratırlar. Okullar bağımsızlığı destekleyeceği yerde, öğrencilerin öğretmenlerine bağımlılığını güçlendirirler. Bu durum öğrencilerin neyi, nasıl, ne zaman öğreneceklerinden ne kadar öğrenmeleri gerektiğine kadar uzanır (Gordon, 1996. 7).

Gerçekte öğrencilerin sorumsuz ve bağımlı olarak yetiştirilmeleri öğretmenlerin istediği bir sonuç değildir. Bu durum, onların insan ilişkilerinde, kendi kendini yönlendirebilme, kendi sorumluluğunu alma, kendi kararlılığını sağlama, kendini denetleme beceri ve yöntemlerini bilmemelerinden kaynaklanır. Söz konusu beceri ve nitelikler rastlantıyla gelişmez. Bu özellikle öğrencilerin gelişmelerinin bir ürünüdür ve yerinde ve zamanında kazanılması gerekir. Bu yeteneklerin kazandırılmasında ise öğretmen ve ana babalar bilinçli ve düzenli olarak onlara yardımcı olmalıdırlar (Gordon, 1996. 7). Birçok araştırma göstermiştir ki, öğrenmenin gelişimsel doğasına bağlı olarak her öğrenci farklı zamanlarda, farklı gelişim hızlarıyla ilerler. Bu nedenle, öğrenci merkezli eğitimde öğretim etkinliklerinin ve ortamının planlanmasında farklı öğrenme türleri ve hızları dikkate alınmalıdır, buna göre de yöntem ve teknikler kullanılmalıdır (Erbil, 2007).

Bütün bu açıklamalara bağlı olarak öğrenci merkezli eğitimin öncelikleri içerisinde önemli bir yere sahip olan yöntem ve teknikler konusu, değerlendirildiğinde oldukça geniş bir konudur. Yalnız, yaklaşımın ilke ve kuralları doğrultusunda doğasına uygun olan öğretim yaklaşım, model, yöntem ve tekniklerinin hangileri olduğu konusunda kısa bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. Bu noktada bilinmesi gereken önemli bir diğer nokta ise, öğrenci merkezli bir eğitimde hangi yöntem uygulanırsa uygulansın genel olarak kabul edilmiş, göz önünde bulundurulması gereken bazı özellikler bulunduğuudur. Bu özellikler şunlardır (Sökmen, 2000. 29);

- Önceliklerin belirlenerek iyi organize edilmesi ve dersin iyi planlanması
- Demonstrasyonlardan sık sık faydalanılması
- Çeşitli görsel-işitsel araçlardan faydalanılması (video, tepegöz, slâyt gibi)
- Edinilen bilgilerin gerçek hayattaki önemini vurgulayarak uygulamalara ve örneklerle yer verilmesi
- Programın öğrenciyi heyecanlandırması ve öğrenmeye teşvik etmesi
- Öğrencinin kendini rahat bir eğitim ortamında hissetmesi

- Öğretmen ve öğrenci etkileşiminin olumlu ve sürekli olması

Bu kurallar hangi öğretim yöntem veya tekniği kullanılacak olursa olsun uyulması gereken kurallardır. Aksi takdirde, konuya, öğrenciye, zamana, fiziki mekâna veya mevcut imkânlarla uygun olmayan yöntemlerin seçilmesiyle, kullanılan yaklaşımın adı ne olursa olsun, öğretimin başarısızlıkla sonuçlanmasına sebep olunabilir. Bu yüzden yukarıda verilen maddelere, öğrenci merkezli eğitim dâhil her türlü derste dikkat edilmesi, dersin hedeflerine ulaşmak açısından oldukça önemlidir.

Öğrenci merkezli eğitimde kullanılacak kuram, yaklaşım veya modelleri Şahinel (2003), Güneyl (2007) ve Toker (2003) çalışmalarında şu şekilde ifade etmişlerdir; Çoklu Zekâ Kuramı, İşbirlikli Öğrenme, Yapılandırıcılık, Yaratıcı Düşünme, Eleştirel düşünme, Probleme Dayalı Öğrenme, Proje Tabanlı Öğrenme, Beyin Temelli Öğrenme, Bilgisayar Destekli Öğrenme, İnternet Temelli Öğrenme, Yansıtıcı Düşünme, Tam Öğrenme, Yaşam Boyu Öğrenme, Basamaklı Öğretim Programı ve Uzaktan Öğretim.

Yukarıda verilen ve öğrenci merkezli eğitimin dayanaklarıyla birlikte, uygulamalarda kullanılacak model ve yaklaşımlardan başka, öğrenci merkezli eğitimde kullanılacak yöntem ve teknikler arasında Ekizoğlu ve Uzunboylu (2006); Soru-cevap yöntemi, Tartışma yöntemi, Deney yöntemi, Araştırma yöntemi, Gösteri yöntemi, Gezi-gözlem ve inceleme yöntemi, Buluş yöntemi, Kısa yazılar yazdırma, Kısa sınavlar yapma ve Beyin fırtınası olarak sıralamaktadır.

Bu zamanda öğrenci merkezli eğitim veya benzer konularda yapılan hemen her türlü araştırmada öğrenci merkezli öğretim yöntem ve teknikleri olarak görülen bu yöntem ve teknikleri Yavuz (2005) ve Açıkğöz (2005) aynı şekilde kabul etmekle birlikte bunlara aşağıdakileri de eklemişlerdir.

- Tartışma yöntemi
- Altı şapkalı düşünme tekniği
- Beyin fırtınası tekniği
- Drama
- Akvaryum (İç Çember) yöntemi
- Örnek olay inceleme
- Panel, münazara, açık oturum ve forum
- Araştırma yoluyla öğretim
- Karşılıklı öğretim
- Sunarak öğretim sayılabilir

Öğrenci merkezli eğitime dayalı derslerde kullanıldığı halde, bir yöntem veya teknik olarak değerlendirilemeyecek ve bir formun doldurulması, bir etkinliğin yapılması veya küçük ve kısa süreli bir grup çalışması gibi uygulamalar da bulunmaktadır (Yavuz, 2005; Açıkğöz, 2005).

Öğrenci merkezli eğitim çok kapsamlı ve yalnızca birkaç tane öğrenme model veya yaklaşımına atfedilemeyecek kadar geniş bir sistemdir. Buna bağlı olarak yukarıda boyutları açıklanmaya çalışılan öğrenci merkezli eğitimin dayandığı temel felsefe, eğitim felsefesi ve öğrenme kuramlarıyla birlikte, öğrenci merkezli bir eğitim uygulamasında kullanılacak yöntem-teknikler ve yeni yaklaşımlar genel olarak bunlardan ibarettir. Yukarıda belirtilmiş olan bütün bilgiler dikkate alındığında eğitim-öğretim faaliyetleri sırasında öğretmenlerin bilmeleri gereken oldukça fazla bilgi bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu onların etkili ve öğrencilerin başarılı olabilmeleri için gereklidir. Bu noktada, öğretmen adayı olan öğrencilerin bu tür yöntem ve teknikler konusunda ne kadar bilgiye sahip olduklarını ve konuyla ilgili ne düşündüklerini belirlemeye çalışan bu araştırma sayesinde konuya açıklık getirilmiş ve öğretmen adayı öğrencilerin kendilerini bu konuda kontrol etmeleri sağlanmış olacaktır.

Sonuç olarak, bu araştırma sayesinde eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin (özellikle yeni ilköğretim programının uygulanmaya başlamasıyla birlikte) eğitim hayatında oldukça sık dile getirilmeye başlanan yeni öğretim yöntem ve teknikleri konusunda ne kadar bilgiye sahip oldukları ve bu bilgilerin ne kadarını kullanabildikleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli ve Uygulama

Araştırmanın bulguları, ilgili alan yazın incelemesi ve uzman görüşlerinin yanında ilgili anketi cevaplayan Mustafa Kemal, Cumhuriyet ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi ile elde edilmiştir. Araştırma bu şekliyle betimsel bir nitelik arz etmektedir (Karasar, 2005: 77). Bu amaçla bir anket geliştirilmiştir. Ankette kişisel bilgilerle birlikte öğretim yöntem ve teknikleri hakkında öğrencilerin bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik 38 madde bulunmaktadır. Kişisel bilgilerle ilgili olan sorular cinsiyet, sınıf ve bölümü belirlemeye yöneliktir. Öğretim yöntem ve teknikleri konusunda öğrencilerin bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik olan sorular ise, üç ayrı bölümden oluşmaktadır. Her sorunun karşısında iki ayrı derecelendirme ölçeği bulunmaktadır.

Araştırmanın evrenini, 2007 – 2008 Bahar ve 2008 – 2009 güz yarıyılarında Mustafa Kemal Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi ve Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde okumakta olan son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, evren içerisinden amaçlı örnekleme yöntemine göre belirlenmiş olan 381 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Çözülmesi

Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen anket, kapalı uçlu maddelerden oluşmaktadır. Kapalı uçlu maddeler, likert tipindedir. Söz konusu anketin geliştirilmesi sırasında, ilgili yerli ve yabancı kaynaklardan (Yavuz, 2005; Açıkgöz, 2005; Şahinel, 2003; Güneşli, 2007; Toker, 2003; Erbil, 2007; Sönmez,

2007) faydalanılarak genel bir alan yazın taraması yapılmıştır. Buna ilaveten, öğrencilerin yöntemler konusundaki bilgilerini ölçmek için Mustafa Kemal, Fırat ve Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakóltesi bünyesinde bulunan öğretim üyeleri arasından toplam 7 kişinin görüşü alınarak madde havuzu oluşturulmuştur. Bu çalışmalar sonucunda, toplam 61 maddeden oluşan taslak veri toplama aracı hazırlanmıştır. Bu maddelerin açıklık, anlaşılabilirlik ve kapsam açılarından değerlendirilmesinde, eğitim bilimleri ve Türk Dili uzmanlarının görüşleri alınarak 7 madde anketten çıkarılmış ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra anket, ön uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Hazırlanmış olan taslak anket, Fırat Üniversitesi Eğitim Fakóltesi öğrencilerinden 139 kişiye uygulanmış ve bunlar değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Öğrencilere uygulanan 54 maddelik deneme formuna ilişkin veriler üzerinde değerlendirme sırasında faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinde faktör yükü 0,35 ve üzerinde olan maddeler alınmış ve faktör yükü 0,35'in altında olan 19 madde işlerliği olmadığından dolayı anketten çıkarılmıştır (Büyüköztürk, 2002; Karasar, 1999).. Faktör analizi yapıldıktan sonra gerekli düzenlemeler yapılarak 35 kapalı uçlu madde ve 3 kişisel bilgilere yönelik madde olmak üzere toplam 38 maddeden oluşan anketin güvenilirlik katsayısı olan Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0,88 bulunmuştur.

Anket yoluyla elde edilen veriler, öğrencilerin kişisel özellikleri (cinsiyet, sınıf, bölüm, üniversite) için, Frekans ve Yüzde Alma teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin öğretim yöntem ve tekniklerini bilme, hangi derslerde kullanılmasını uygun görme ve öğretmen olunca kullanma durumuna ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik likert tipi maddelerin çözümü için Frekans, Yüzde Alma ve Aritmetik Ortalama Alma tekniği kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2002; Karasar, 1999).

Bulgular

Araştırmada elde edilen veriler frekans analizi yoluyla değerlendirilmiş ve devam eden bölümlerde tablolar halinde verilerek yorumlanmıştır.

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Öğretim Yöntem ve Tekniklerini Bilme Dereceleri

Sıra	Öğretim yöntem ve teknikleri	Biliyorum		Kısmen		Bilmiyorum	
		f	%	f	%	f	%
1	Anlatım yöntemi	320	84.0	53	14	8	2
2	Beyin fırtınası	303	79.5	64	16.8	11	3.7
3	Gösterip yaptırma yöntemi	300	78.5	62	16.2	17	5.3
4	Örnek olay yöntemi	292	76.6	69	18.1	17	5.3
5	Soru cevap yöntemi	291	76.4	81	21.3	7	2.3

6	Kavram haritaları	289	75.8	70	18.3	20	5.9
7	Rol oynama yöntemi	286	75.0	81	21.2	12	3.8
8	Gezi-gözlem yöntemi	285	74.8	73	19.2	20	6
9	Tartışma yöntemi	285	74.8	78	20.5	15	4.7
10	Drama yöntemi	280	73.4	87	22.8	13	3.8
11	Gösteri-Demonstrasyon	278	72.9	82	21.5	16	5.6
12	Problem çözme yöntemi	272	71.4	92	24.1	16	4.5
13	Proje yöntemi	270	70.8	88	23.1	21	6.1
14	Mikro öğretim	266	69.8	81	21.3	33	8.9
15	Altı şapkalı düşünme tekniği	245	64.3	101	26.5	30	9.2
16	Benzeşim yöntemi	242	63.5	96	25.2	43	11.3
17	Seminer tekniği	237	62.2	115	30.1	31	7.7
18	Konferans tekniği	236	61.9	125	32.8	20	5.3

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrenciler 21 ayrı öğretim yöntemini değerlendirmişler ve çoğunlukla ilgili yöntemleri bildiklerini belirtmişlerdir. En çok bilinen yöntem “Grup Çalışması” (%85.8) ve “Anlatım Yöntemi” olmuştur (%84). Öğrencilerin bildiklerini söyledikleri ilk 10 yöntem arasında bulunan diğer yöntemler sırasıyla şunlardır. “Beyin Fırtınası (%79.8)”, “Gösterip Yaptırma Yöntemi (%78.5)”, “Örnek Olay Yöntemi (%76.6)”, “Soru Cevap Yöntemi (%76.4)”, “Kavram Haritaları Yöntemi (%75.8)”, “Rol Oynama Yöntemi (%75)”, “Gezi-Gözlem Yöntemi (%74.8)”, ve “Tartışma Yöntemi (%74.8)” olmuştur.

Öğretmen adaylarının yarıdan fazlasının bildiğini söylemesine rağmen, diğer yöntemlere göre daha az bilinen 5 yöntem ise sırasıyla Konferans Tekniği, Seminer Tekniği, Benzeşim Yöntemi, Altı Şapkalı Düşünme Tekniği ve Mikro Öğretim olmuştur. Tablodaki diğer yöntemler ise öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu tarafından bilinmektedir.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Öğretim Strateji, Kuram, Yöntem ve Tekniklerini Bilme Dereceleri

Sıra	Öğretim strateji, kuram, yöntem ve teknikleri	Biliyorum		Kısmen		Bilmiyorum	
		f	%	f	%	f	%
1	Sunus voluyla öğretim stratejisi	279	73.2	92	24.	10	02.
2	Tam öğrenme	277	72.7	81	21.	23	06.
3	İşbirlikli (kubaşık) öğrenme	272	71.3	85	22.	24	06.

Eğitim Fakóltesi Son Sınıf Öğrencilerinin Öğretim Kuram, Strateji Yöntem ve Tekniklerinin Farkında Olma ve Kullanma Düzeyleri

4	Araştırma-inceleme yoluyla	271	71.1	102	26.	08	02.
5	Çoklu zeka kuramı	270	70.8	85	22.	26	06.
6	Münazara tekniği	269	70.6	101	26.	11	02.
7	Buluş yoluyla öğretim stratejisi	266	69.8	103	27.	12	03.
8	Programlı öğretim	254	66.6	94	24.	33	08.
9	Panel tekniği	250	65.6	103	27.	28	07.
10	Yapılandırmacı öğrenme	248	65.0	105	27.	28	07.
11	Beyin temelli öğrenme	219	57.4	120	31.	42	011
12	Sempozyum tekniği	215	56.4	141	37.	25	6.6
13	Çember tekniği	211	55.3	128	33.	42	11.
14	Bilgisayar destekli öğretim	206	54.0	136	35.	39	10.
15	Zıt panel tekniği	206	54.0	136	35.	39	10.
16	Akvaryum yöntemi	191	50.1	134	35.	56	14.
17	Modüler öğretim	191	50.0	154	40.	36	09.

Tablo 2’de toplam 17 tane öğretim strateji, kuram, yöntem ve tekniğine öğretmen adaylarının verdikleri cevapların dağılımı görölmektedir. Tablodaki kuram ve stratejiler içerisinde öğretmen adaylarının en çok bildiklerini düşündükleri stratejiler “Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi (%73.2)”, “Tam Öğrenme Modeli (%72.7)”, ve “İşbirlikli Öğrenme Modeli (%71.3)” olmuştur. Bunları sırasıyla “Araştırma İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi”, “Çoklu Zekâ Kuramı”, “Münazara Tekniği”, “Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi”, “Programlı Öğretim”, “Panel Tekniği”, “Panel Tekniği”, “Yapılandırmacı Öğrenme”, “Beyin Temelli Öğrenme”, “Sempozyum Tekniği”, “Çember Tekniği” ve “Bilgisayar Destekli Öğretim” takip etmektedir. Öğretmen adaylarının en az bildiğini düşündükleri üç yöntem ise “Zıt Panel Tekniği (%54)”, “Akvaryum Yöntemi (%50.1)”, ve “Modüler Öğretim (%50)” dir.

Tabloda dikkat çekici olan Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinin tahmin edileceği gibi en çok bilinen strateji olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte Tam öğrenme, İşbirlikli öğrenme ve Araştırma inceleme yoluyla öğretim stratejisi de en çok bilinen diğer stratejiler arasındadır.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Öğretim Yöntemlerini Kullanma Dereceleri

Sıra	Öğretim strateji, kuram, yöntem ve teknikleri	Cok		Gerekirse		Hic	
		f	%	f	%	f	%
1	Soru cevap yöntemi	210	55.1	150	39.	21	05.

2	Kavram haritaları	177	46.4	197	51.	07	01.
3	Tartışma yöntemi	156	40.9	178	46.	47	12.
4	Problem çözme yöntemi	149	39.1	206	54.	06	06.
5	Drama yöntemi	141	37.0	137	35.	103	27.
6	Beyin fırtınası	136	35.6	243	63.	02	00.
7	Proje yöntemi	133	34.9	230	60.	18	04.
8	Gösterip yaptırma yöntemi	119	31.2	252	66.	10	02.
9	Altı şapkalı düşünme tekniği	118	30.9	252	66.	11	03.
10	Anlatım yöntemi	117	30.7	243	63.	21	05.
11	Mikro öğretim	092	24.1	239	62.	50	13.
12	Rol oynama yöntemi	090	23.6	283	74.	08	02.
13	Örnek olay yöntemi	089	23.3	258	67.	04	09.
14	Benzeşim yöntemi	077	20.2	275	72.	29	07.
15	Gösteri-Demonstrasyon	070	18.3	296	77.	15	04.
16	Gezi-gözlem yöntemi	061	16.0	308	80.	12	03.
17	Konferans tekniği	058	15.2	274	71.	49	12.
18	Seminer tekniği	056	14.6	281	73.	44	11.

Tablo 3'te öğretmen adaylarının öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma durumlarını belirlemek için sorulan sorularla ilgili elde edilen verilerin dağılımı bulunmaktadır. Tabloya göre öğretmen adayları büyük çoğunlukla öğretim yöntem ve tekniklerini gerekirse kullanacaklarını belirtmişlerdir. Yöntemlerin içerisinde en sık kullanılacağı düşünülen "Soru Cevap Yöntemi"dir. Ayrıca "Tartışma Yöntemi", Problem Çözme Yöntemi", "Kavram Haritaları", ve "Drama Yöntemi" de sık kullanılması düşünülen yöntemler arasındadır. Öğretmen adaylarının büyük çoğunlukla gerekirse kullanacağını ifade ettiği yöntemlerin arasında "Anlatım Yöntemi" de bulunmaktadır. Aslında anlatım yöntemine birçok ders ve konuda ihtiyaç duyulduğundan dolayı uygulama konusundaki verilerin farklı olacağı düşünülebilir.

Tabloda dikkat çeken verilerden birisi de "Drama Yöntemi"ni hiç kullanmayacağını düşünen öğretmen adayı sayısının 103 olmasıdır. Ayrıca, "Konferans, Seminer, Mikro Öğretim ve Tartışma" tekniklerini hiç kullanmayacağını düşünen öğretmen adaylarının sayısı da dikkate değerdir.

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Öğretim Strateji, Kuram, Yöntem ve Tekniklerini Kullanma Dereceleri

Sıra	Öğretim strateji, kuram, yöntem ve teknikleri	Cok		Gerekirse		Hic	
		f	%	f	%	f	%
1	Yapılandırıcı öğrenme kuramı	207	54.	16	43.8	07	01.9
2	İşbirlikli (kubaşık) öğrenme	184	48.	18	48.2	13	03.6
3	Buluş yoluyla öğretim stratejisi	181	47.	19	51.7	03	00.8
4	Sunuş yoluyla öğretim stratejisi	178	46.	18	48.5	18	04.8
5	Araştırma-inceleme yoluyla	177	46.	18	49.6	15	04.0
6	Programlı öğretim	173	45.	18	49.3	20	05.3
7	Bilgisayar destekli öğretim	164	43.	16	41.9	57	15.1
8	Tam öğrenme kuramı	144	37.	23	60.6	06	01.7
9	Çoklu zeka kuramı	144	37.	23	61.1	04	01.2
10	Münazara tekniği	139	36.	21	57.2	24	06.4
11	Çember tekniği	104	27.	25	66.1	25	06.7
12	Modüler öğretim	102	26.	14	38.0	134	35.3
13	Panel tekniği	101	25.	25	67.4	23	07.1
14	Akvaryum yöntemi	094	24.	26	69.8	21	05.6
15	Zıt panel tekniği	085	22.	26	69.5	31	08.2
16	Beyin temelli öğrenme	083	21.	26	69.2	34	09.1
17	Sempozyum tekniği	078	20.	24	64.5	57	15.1

Tablo 4'te öğretmen adaylarına ilerde kullanma sıklıkları sorulan bazı strateji, kuram yöntem ve tekniklere verdikleri cevapların dağılımı bulunmaktadır. Tabloya göre öğretmen adaylarının ortalama yarısı "Yapılandırıcı Öğrenme", "İşbirlikli Öğrenme", "Buluş Stratejisi", "Sunuş Stratejisi", "Araştırma İnceleme Stratejisi", "Programlı Öğretim" ve "Bilgisayar Destekli Öğretim" strateji ve yaklaşımlarını sıklıkla kullanacaklarını ifade etmişler, diğer yarısı ise gerekirse kullanacaklarını ifade etmişlerdir. Diğer yöntem ve yaklaşımlarda ise büyük çoğunlukla gerektiğinde kullanacaklarını ifade etmişlerdir.

Tabloda dikkat çeken "Modüler Öğretim"i hiç kullanmayacağını düşünen öğretmen adayı sayısının 134 kişi olmasıdır. Büyük çoğunlukla gerektiğinde kullanırım cevaplarının bulunduğu tabloda diğerlerine kıyasla kullanma sıklığının en az olması beklenen yöntemler arasında "Modüler Öğretim"den sonra "Akvaryum Tekniği", "Zıt Panel Tekniği" ve "Beyin Temelli Öğrenme"dir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada eğitim fakóltesi son sınıf öğrencilerinin öğretim yöntem ve tekniklerinin farkında olma düzeyleri ve öğretmen olduklarında kullanma düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bulgular bölümünde de görüldüğü gibi araştırmanın sonucunda ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının en çok bildikleri 3 yöntem ve teknik sırasıyla anlatım yöntemi (320 öğrenci) beyin fırtınası (303 öğrenci) gösterip yaptırma yöntemi (300 öğrenci) dir. Anlatım yönteminin öğretmenler tarafından en çok bilinen ve kullanılan yöntem olduğu bilinmektedir. En çok bilinen diğer yöntemler arasında gösterip yaptırma, örnek olay ve soru cevap bulunmaktadır ki bu veriler beklenenden çok farklı görülmektedir. En büyük farklılık soru cevap yöntemiyle ilgili bulguda ortaya çıkmıştır. Soru cevap yönteminin beyin fırtınası, gösterip yaptırma ve örnek olaya göre daha fazla biliniyor olması beklenirdi. Çünkü sosyal bilgiler öğretmenlerinin kullandıkları yöntem ve teknikler isimli çalışmasında Çelikkaya ve Kuş (2009: 753) öğrencilerin görüşlerine göre öğretmenlerinin derslerde en çok kullandığı yöntemlerin başında soru cevap yöntemi geldiğini ifade etmişlerdir. Başka bir araştırmada ise Temizöz ve Özgün Koca (2008: 95) matematik öğretmenlerine derslerinde hangi yöntemleri kullandıklarını sormuştur. Gelen yanıtlardan derslerde en fazla kullanılan yöntemin soru – cevap yöntemi (%56) olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada matematik öğretmenlerin en fazla kullandıkları diğer yöntem ise anlatım yöntemidir (%44). Aynı şekilde Aykaç (2011: 122) hayat bilgisi dersinde kullanılan öğretim yöntemlerini araştırmış ve öğretmenlerin anlatım ve soru cevap yöntemini yeri gelince ve ara sıra kullandıklarını ifade etmelerine rağmen, öğrencilerin derslerde en fazla soru cevap ve anlatım yöntemlerinin kullanıldığını ifade ettiklerini söylemiştir. Bunun yanında araştırmacıların bireysel tecrübeleri ve kayıt altına alınmayan araştırma sonuçları da benzer sonuçlar göstermektedir.

Öğretmenlerin biyoloji öğretiminde deneysel yöntem kullanma durumlarının belirlenmesi konulu araştırmalarında Gerçek ve Soran (2005); ortaöğretim biyoloji derslerinde en çok düz anlatım ve soru cevap yönteminin kullanıldığını, gösteri, deneysel yöntem, proje ve bireysel çalışma gibi yöntemlerin ise az kullanıldığını ortaya koymuşlardır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının en az bildiklerini ifade ettikleri yöntemlerden üçü modüler öğretim, akvaryum ve zıt panel teknikleridir. Yerli literatürde son yıllarda yaygın olarak yer almaya başlayan zıt panel ve akvaryum tekniğinin öğrenciler tarafından da az biliniyor olması beklenen bir sonuçtur. Ancak modüler öğretim bu iki yönteme göre daha çok bilinen bir yöntemdir. Buna rağmen öğretmen adayları tarafından araştırmada sorulan diğer yöntemlere göre daha az bilinen bir yöntem olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonucun yöntemin çok kullanılmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Daha çok mesleki eğitime uygun olan bu yöntem uygun konular için oldukça etkili bir şekilde kullanılabilir bir yöntemdir. Bunun bir sebebi de öğretmen adaylarının bazı

yöntem ve teknikleri isim olarak bilmemeleri olabilir. Çünkü bir araştırmaya göre (Temizöz ve Özgün Koca, 2008: 95) öğretmenler bazı model ya da yöntemleri kullanmalarına rağmen isimlerini bilmemektedir.

Öğretmen adaylarının ilerde kullanmayı düşündükleri yöntem ve tekniklerle ilgili bulgulara bakıldığında en sık kullanılması düşünülen yöntem soru cevap yöntemi olmuştur. Bu bulguyu destekleyen araştırmalarda (Çelikkaya ve Kuş (2009; Temizöz ve Özgün Koca, 2008) soru cevap yönteminin öğretmenler tarafından daha fazla kullanıldığı ifade edilmektedir. Hatta Temizöz ve Özgün Koca (2008: 123) Hayat Bilgisi öğretim programında kullanılan yönerge ve ifadelerde belirtilen aktif öğretim yöntemleri yerine, geleneksel eğitim yöntemlerinden olan soru-cevap, görsel materyal inceleme ve anlatım yöntemine oldukça geniş yer verildiğini belirtmektedir.

Araştırmada öğretmen adaylarının diğer yöntemlere oranla daha az sıklıkla kullanmayı düşündükleri yöntemler olarak gezi, konferans ve seminer teknikleri çıkmıştır. Gerçek ve Soran (2005) da araştırmalarında benzer bir sonuca ulaşmışlardır. Aslında sunum tekniklerinden olan sunum ve seminer teknikleri öğretmenler tarafından dolaylı olarak kullanılmaktadır ancak yöntemin ismi anlatım yöntemi olarak değerlendirilmektedir. Konuyla ilgili araştırmalarda (Aydede, Çağlayan, Matyar ve Gülnaz, 2006; 5) öğretmenlerin en çok kullandığı yöntem olarak yine anlatım ve soru cevap çıkarken, öğretmenlerin kullanmamakla birlikte kullanılmasında fayda gördükleri yöntemler olarak ise, bilgisayar destekli öğretim, beyin fırtınası, grup çalışması, proje yöntemi ve deney yöntemi gibi yöntemler çıkmıştır. Aynı araştırmada öğretmenlerin yöntemleri seçerken ve kullanırken bazı yöntemleri kullanmaya mecbur kaldıklarını da söyledikleri görülmektedir. Bunun sebep olarak da okulun imkânları gösterilmektedir.

Bu sonuçlardan anlaşıldığı üzere Türkiye’de farklı branşlarda ve kademelerde öğretmenler en fazla anlatım ve soru cevap yöntemini kullanırken öğren merkezli öğretim yöntemleri olarak isimlendirilen beyin fırtınası, gezi, tartışma gibi yöntemlerin daha az kullanıldığı ancak bunların kullanılmasının öğretmenler tarafından da desteklendiği yapılan araştırmaların sonucudur. Buna paralel olarak henüz öğretmen olmamış olan eğitim fakóltesi son sınıf öğrencisi olan öğretmen adaylarının da ilerde en sık olarak anlatım ve soru cevap gibi yöntemleri kullanacaklarını ifade ettikleri ortaya çıkmıştır. İki sonuç birbirini desteklemektedir. Bu ise konuyla ilgili gündemdeki tartışmaların ana sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Şöyle ki; öğretmenler yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına uygun olan yöntemlerin kullanılmasını gerekli gördükleri halde kullanmamaktadırlar ve bunun içinde çok fazla gayretli olmadıkları bilinmektedir. Aynı şekilde öğretmen adayları da yapılandırmacı öğrenmeye dayalı yöntem ve teknikleri orta düzeyde bildiklerini ifade ederken kullanmayı çok fazla düşünmedikleri anlaşılmaktadır. Bu ise arada bir çelişki olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuyla ilgili tahmin edilen en önemli sorun Türkçe kaynakların eksikliği olabilir. Çünkü alanda özellikle uygulama örneklerinin de bulunduğu modern ve yapılandırmacılığa dayalı öğretim yöntemlerinin

bulunduğu kaynak eksikliğini söylemek çok yanlış olmayacaktır. Bu konuda yapılabilecek en acil ve etkili önerilerin başında hem öğretmen adayları hem de öğretmenlerin kullanımına sunulacak uygulama örneklerinin bulunduğu yöntem tekniklerle ilgili kaynakların çoğaltılması ve çeşitlendirilmesi olacaktır. Ayrıca öğretmen adayları için ders programlarında uygulamalı yöntem/teknik öğretimi derslerinin artırılması sağlanabilir, öğretmenler için ise uygulamalı hizmetçi eğitimler ile sorunun üzerine gidilebilir.

Kaynakça

- Açıkgöz, K.Ü. (2005). *Aktif Öğrenme*. 7. Baskı, İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Aydede, M. N., Çağlayan, Ç., Matyar, F. ve Gülnaz, O. (2006). "Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi". *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 2(32).
- Çelikkaya, T. ve Kuş, Z. (2009). "Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Yöntem ve Teknikler". *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. XXII (2). 741 – 758.
- Ekizoğlu, N. ve Uzunboylu, H. (2006). "Öğrenci Merkezli Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşleri". *Uluslar Arası Eğitim Teknolojileri Konferansı Bildiri Kitabı*. 2(19-21) Nisan 2006, Kıbrıs: Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Erbil, O. (2007). "Öğrenci Merkezli Eğitim". <http://uretim.meb.gov.tr/EgitekHaber/s83/yazarlar/%C3%96%C4%9ERENC%C4%B0%20MERKE%20ZL%C4%B0%20E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M.htm> (Web Adresinden Kasım 2007 Tarihinde Alınmıştır).
- Gerçek, C. ve Soran, H. (2005). "Öğretmenlerin Biyoloji Öğretiminde Deneysel Yöntem Kullanma Durumlarının Belirlenmesi". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29. 95 – 102.
- Gordon, T. (1996). *Teacher Effectiveness Training (T.E.T.)*. Etkili Öğretmenlik Eğitimi. (Çev: Emel Aksay). İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Güneyli, A. (2007). "Etkin Öğrenme Yaklaşımının Anadili Eğitiminde Okuma ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi". (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dilbilim (Türkçe'nin Eğitimi ve Öğretimi) Anabilim Dalı.
- Kökdemir, D. (2003b). "Eleştirel Düşünme ve Bilim Eğitimi". *PİVOLKA*. 2(4). 3-5, www.elyadal.org/pivolka/04/edegitimi.htm (Web adresinden Temmuz 2007 tarihinde alınmıştır).
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Philips, D.C. ve Soltis, J.F. (2005). *“Öğrenme: Perspektifler”*. Çev: Soner Durmuş. 4. Baskıdan Çeviri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Semerci, N. (1999). “Kritik Düşünmenin Mikro Öğretim Dersinde Eleştiri Becerisini Geliştirmeye Etkisi”. *(Yayınlanmamış Doktora Tezi)*. Elazığ: *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Sökmen, N. (2000). “Önlisans Öğrencilerinin Kimya Dersinde Uygulanan Aktif Eğitim Yöntemleri”. *Eğitim ve Bilim*. 25(117), 29-33.

Sönmez, V. (2007). “Öğretim İlke ve Yöntemleri”. Anı Yayıncılık. Ankara:

Şahinel, M. (2003). *“Etkin Öğrenme”*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Temizöz, Y. ve Özgün Koca, S. A. (2008). “Matematik Öğretmenlerinin Kullandıkları Öğretim Yöntemleri ve Buluş Yoluyla Öğrenme Yaklaşımı Konusundaki Görüşleri”. *Eğitim ve Bilim*. Cilt 33, Sayı 149.

Titiz, M.T. (1999). *“Ezbersiz Eğitim Yol Haritası”*. Ankara: Beyaz Yayınları.

Toker, M.M. (2003). “Aktif Öğrenme, Üniversite ve Toplum”. Cilt 3(1). <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=114> (Web Adresinden Kasım 2007 Tarihinde Alınmıştır).

Yavuz, K. E. (2005). *“Yeniden Yapılanan Sınıflar İçin Aktif Öğrenme Yöntemleri”*. Ankara: Ceceli Yayınları Eğitim Dizisi – 9.